

enz. Deze uitkomsten komen veelal zoo overeen met het door mijzelf beweerde, dat ik hierop in „Natura” nader zal wijzen. ¹⁾

Denkt men er aan, dat door lid te worden dit alles kosteloos toegezonden wordt en men daarbij nog een sympathiek streven steunt, zoo zal wel niemand, die zich in deze richting interesseert, nalaten *f* 11.— voor levenslang lidmaatschap aan mij op te zenden.

Wageningen, Hoogstr. 102.

D. TOLLENAAR.

Thijm. — Er is geen provincie in ons land, tenzij dan misschien Zeeland, waar Thijm geheel ontbreekt. Vermoedelijk zullen dan ook alle lezers van ons tijdschrift het sierlijke geurige plantje met z'n weelderige massa rose bloempjes wel kennen. Toch is er aan dit bekende plantje nog heel wat onbekends en het doel van dit stukje is, daarop de aandacht te vestigen, in de hoop, dat wij gezamenlijk de gegevens bij elkaar zullen kunnen brengen, om de verschillende onbekenden te elimineeren en het Thijm-vraagstuk, althans voor ons land, op te lossen.

Zoodra we wat nauwkeuriger op Thijm gaan letten, blijkt al heel gauw, dat er meerdere verschillende vormen onder die eene naam zijn samengebracht. Ik wil hier nu niet spreken over kultuurvormen (èn om de geur èn om de kleur worden allerlei verschillende vormen nog al eens gekweekt) maar het alleen hebben over de echte wilde planten, zooals zij, waar zij groeien meestal in grooten overvloed voorkomen.

Alle Nederlandsche wilde Thijm wordt in onze flora's gerekend tot de soort *Thymus serpyllum*, die dan gesplitst wordt in de varieteiten *α. chamaedrys* Fries en *β. angustifolius* Pers. Moderne onderzoekingen van zeer veel materiaal en literatuur hebben er evenwel toe geleid, dat men tegenwoordig liever van twee afzonderlijke soorten spreekt, die dan de namen *Thymus glaber* Mill en *Thymus angustifolius* Pers. moeten dragen.

Beide soorten zijn zeer vormenrijk, en er worden dan ook in uitvoeriger botanische werken velerlei ondersoorten, varieteiten en vormen van onderscheiden, die ik echter voorloopig nog buiten beschouwing wil laten, omdat de verschillen soms zeer subtiel zijn, en heel vaak in de natuur geen scherpe afscheidingen bestaan. Wel kan ik even aanstippen in welke opzichten de plant varieert.

De bloemkleur is soms (vrij zelden) zuiver wit, maar wisselt meestal van licht rose en lila tot donker karmijnrood.

De bloeiwijze bestaat gewoonlijk uit een bolrond of min of meer verlengd hoofdje van dicht op elkaar staande bloemkransen. Bij forsche weelderige planten wordt het hoofdje langer en verwijderen de onderste kransen zich van het hoofdje. Soms komen exemplaren voor, waar de bloemen alle in de oksels van normaal ontwikkelde bladen staan en daardoor geen hoofdje vormen.

De bloemen zelf zijn nu eens klein (vrouwelijk) dan weer groot (mannelijk).

Ook de geur van de geheele plant is zeer verschillend. Men onderzoekt die het gemakkelijkst door de plant even tusschen duim en vinger te wrijven. Naast planten met de gewone, moeilijk nader te omschrijven typische thijmgeur vindt men er met een fijne melisse of bergamotgeur, soms zelfs een sterke citroengeur, andere ruiken min of meer als *mentha arvensis*, terwijl ook een ietwat terpentijnachtige reuk niet zeldzaam is. Hoewel meestal een bepaalde vegetatie in z'n geheel de zelfde geur heeft, ken ik toch ook plaatsen, waar planten van zeer verschillende geur door elkaar groeien. Zij zijn dan meestal op het oog nauwelijks te onderscheiden.

Ook de bladvorm en de beharing der planten is zeer verschillend. Hier raken we evenwel de verschillen tusschen de beide soorten. *Het* kenmerk ter onderscheiding van de twee soorten is de wijze van beharing. Terwijl bij *Th. angustifolius* de stengel, vooral die van het bloemhoofdje rondom, meestal dicht, maar altijd volkomen gelijkmatig behaard is, zijn bij *Th. glaber* van de vier stengelkanten er twee volkomen kaal, terwijl de twee andere geheel, of in hoofdzaak langs de randen, behaard zijn. Deze kale en behaarde stengelkanten wisselen elkaar af aan de opeenvolgende stengelleden. Verder is *Th. angustifolius* gewoonlijk lager en dichter en grooter van bloem dan *Th. glaber* en heeft de eerste smalle lijnvormige, de ander ovale tot eivormige of ronde blaadjes, die meestal gaafrandig, soms echter min of meer getand zijn.

1) Zie reeds „Natura” No. 270, 15 Mrt '21.

Waar beide soorten voorkomen, kan men vermoedelijk ook meestal de bastaard van die twee vinden, die in algemeene habitus tusschen de ouders in staat, en een wel is waar rondom behaarde stengel heeft, maar daaraan is toch duidelijk een tweerijige sterkere beharing waar te nemen.

Deze bastaard, die de barbaarsche naam *Thymus Celakovskyanus* draagt, is in ons land tot nog toe maar op enkele plaatsen gevonden, maar zeer waarschijnlijk komt zij veel meer voor. Hiermee kom ik aan de kwestie, waarom het mij voorloopig te doen is, en waarvoor ik de hulp van de lezers van *De Lev. Nat.* kom inroepen. Vooral vestig ik mijn hoop op de leden van de Natuurhistorische Jeugdverenigingen in Nederland, om een rijke oogst van gegevens te verzamelen:

Waar groeit in ons land Thijm en welke soort?

Hebben we in dit opzicht voldoende gegevens, dan kunnen we gaan denken aan het „waarom?” Er doen zich n.l. bij de verspreiding van deze soorten de zonderlingste feiten voor: b.v.

In Zuid Limburg groeit ontzettend veel Thijm maar uitsluitend *Th. glaber*.

In Noord Limburg groeien beide soorten en de bastaard door elkaar heen. Op grond van geologisch advies zocht ik tusschen Sittard en Roermond de zuidgrens van *Th. angustifolius*. Ik vond er zeer veel Thijm, maar uitsluitend *Th. glaber*. Toen ik evenwel bij Roermond de Maas overging en in westelijke richting rijdende spoedig weer Thijm ontmoette, was dit alles *Th. angustifolius*, die dan ook verder in Noord Brabant veel voorkomt, maar van het Oosten naar het Westen steeds zeldzamer wordt.

In de duinen groeit haast overal *Thymus glaber* tot aan de lijn, die ongeveer langs de tramlijn bij Bergen (N.H.) Oost-West naar zee loopt. Ten noorden daarvan vond ik in de Bergensche of Schoorlsche duinen nooit een enkel exemplaar. Ook niet bij Kamp, Petten, Callantsoog, den Helder ¹⁾. Op Texel zocht ik dagen lang vergeefs; ook op Schiermonnikoog, waar ik ruim een jaar woonde, herinner ik mij niet ooit Thijm gezien te hebben. Zelf vond ik in de duinen nooit anders dan *Th. glaber*. Verleden jaar kreeg ik echter enkele plantjes uit de Haagsche duinen te zien, waarbij *Th. angustifolius* en waarschijnlijk ook *Th. Celakovskyanus* was.

In Gaasterland en op de zandgronden bij Heerenveen, Beetsterzwaag, Olterterp enz. schijnt geen Thijm te groeien. Op de Drenthsche hei, ook in Friesland bij Appelscha groeit zeer veel *Th. angustifolius*.

Het zou van groot belang zijn zoo nauwkeurig mogelijk te weten te komen, hoe het met de verspreiding van deze soorten in ons land precies staat. Ik houd mij daarom voor toezending van materiaal uit verschillende deelen van ons land ten zeerste aanbevolen. Graag met zoo nauwkeurig mogelijk omschreven vindplaats en bij voorkeur op welken grond zij er groeide en of het een enkel plantje, (adventief voorkomen) een heele kolonie, of een over een groot gebied verspreid voorkomen was.

Ik hoop dan later in dit tijdschrift op deze interessante kwestie uitvoeriger terug te komen.

Dordrecht, I. da Costastr. 8.

A. W. KLOOS JR. C. I.

„ACTINOLOBA DIANTHUS”.

Instituut ter bevordering der Zee-aquariumkunde in Nederland.

REGLEMENT.

Doel: In hoofdzaak voorlichting, aan de praktijk getoetst, te verleen en aan iedereen die zee-aquaria wenscht aan te leggen en daartoe lid wordt van het Instituut. 2e. Het beleggen van geregelde bijeenkomsten tot bespreking der liefhebberij onder amicaal verkeer, het houden van lezingen, excursies etc. etc. 3e. Het aanleggen eener Bibliotheek-Literatuur speciaal betrekking hebbend op de belangen, welke het Instuut voorstaat. 4e. Het publiceeren van mededeelingen ten doel hebbend anderen tot de interessante Zee-aquariumkennis en de jeugd tot natuuronderzoek aan te moedigen. 5e. Het aan de leden verstrekken van gezonde ingewende zeedieren, hetwelk het Instuut bekostigt. 6e. Al datgene te ver-

1) Ik verneem dat zij daar plaatselijk voorkomt, maar weet nog niet welke soort en hoe het verspreidingsgebied daar is.